

22.2.2021

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
HE 252/2020 vp / Lausuntopyyntö
Teollisuusliitto ry
Hakaniemenranta 1 A,
PL 107, 00531 Helsinki

Kiitämme mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä 252/2020 vp. Lakiesityksen tavoitteena on helpottaa kausityöntekijän mahdollisuutta vaihtaa työnantajaa Suomessa ollessaan. Työnantajan vaihtaminen ei enää edellyttäisi uuden kausityöhön oikeuttavan luvan hakemista. Kausityöntekijälle, joka haluaisi lisätä voimassa olevaan kausityöhön oikeuttavaan lupaansa uuden työnantajan, Maahanmuuttovirasto antaisi todistuksen työnteko-oikeuden laajentumisesta. Todistukseen ei sisältyisi maahantulon edellytysten arviointia.

Kausityöntekijän mahdollisuus vaihtaa työnantajaa Suomessa ollessaan on kannatettava esitys, sillä se voi osaltaan vähentää hyväksikäytön vaaraa.

Esityksen mukaan Maahanmuuttovirasto voisi lisätä voimassa olevaan kausityöhön oikeuttavaan lupaan uuden työnantajan, joka sitoutuu lainmukaisiin vähimmäistyoehdoin. On luonnollista, ettei maahantulon edellytyksiä enää työntekijän jo maassa ollessa arvioida uudelleen, mutta työnantajan sitoutuminen 8 §:ssä säädettyihin työehtoja ja majoitusta koskeviin edellytyksiin on syytä kaikin mahdollisin tavoin varmistaa. Suhtaudumme kriittisesti siihen, ettei työsuhteen ehtoja tarvitsisi tarkentaa työnantajaa vaihdettaessa. Esityksessä todetaan, että todistus työnteko-oikeuden laajentumisesta olisi Maahanmuuttoviraston uusi suorite. Maatalouden kausityöntekijät ovat erittäin matalapalkkaisia työntekijöitä. Siksi on ensiarvoisen tärkeää, että kausityöhön vaadittavien lupien ja nyt esitettävän todistuksen kustannukset pidetään mahdollisimman matalina.

Lakiesityksen tavoitteena on myös keventää työnantajan hallinnollista taakkaa työntekijätietojen ilmoittamisen osalta. Kannatamme esitystä, jonka mukaan useita samaan aikaan maahan tulevia kausityöntekijöitä samanlaiseen työhön palkkaava työnantaja voisi antaa kausityölain edellyttämät vakuutukset ja työehtosopimusta koskevat tiedot yhdellä kerralla nimeltä mainittuja kausityöntekijöitä koskien.

Kolmantena lakiesityksen tavoitteena on helpottaa kausityöntekijöiden maahan paluuta siten, että aiemman työnantajan palvelukseen aiempaan työhön palaavan kausityöntekijän ei tarvitsisi esittää selvitystä työnteon edellytyksistä ja työehdoista. Edellytyksenä kuitenkin olisi, että työnantaja antaisi vakuutuksen työehtojen lainmukaisuudesta ja ilmoittaisi työhön sovellettavan työehtosopimuksen.

Kannatamme lähtökohtaisesti esitystä sujuvoittaa kausityöprosessia myös työntekijöiden osalta, mutta suhtaudumme kriittisesti siihen, ettei selvitystä työehdoista tulisi enää esittää. Pelkkä työehtosopimukseen viittaaminen ei riitä, sillä työehtosopimus ei määrittele esimerkiksi työsuhteessa sovellettavaa työaikaa, jolla on oleellinen merki-

22.2.2021

tys ansainnan kannalta. Maaseutuelinkeinojen työehtosopimus vaatii kirjallisen työ-sopimuksen solmimisen. Kokemuksemme mukaan kausityöntekijöillä on kuitenkin virheellisesti harvoin kirjallista työ-sopimusta ja ainoa työehdoista kertova asiakirja on lupahakuvaiheen työtarjous. Mikäli minkäänlaista kirjallista asiakirjaa sovitusta työ-ehtosopimuksen mukaisista työehdoista ei ole, on kausityöntekijä erittäin haavoittu- vaisessa asemassa.

Lisäksi vaikka luotettaisi aiempaan saman yrityksen palveluksessa noudatettuihin työehtoihin, on myös mahdollista, että työnantajayrityksen omistajat ovat viiden vuo- den aikana vaihtuneet ja koko tilanne on muuttunut. Lisäksi lakiesityksellä on tarkoi- tus tarkentaa lain noudattamisen laiminlyövään työnantajaan kohdistettuja seuraa- muksia. Nykylain mukaan Maahanmuuttovirasto voi päättää, ettei kausityöhön oi- keuttavia lupia myönnetä sellaisen työnantajan palveluksessa työskentelemiseksi, joka vakavasti laiminlyö tässä laissa tai ulkomaalaislaissa säädetyt velvoitteensa. Päättös voidaan tehdä määräajaksi tai toistaiseksi. Esityskohta, jonka mukaan pidät- täytymispäätös voitaisiin kohdistaa myös yrityksen tai yhteisön vastuuhenkilöihin, on kannatettava sellaisenaan.

Uuden esityksen mukaisesti lupien myöntämisestä pidättäytymiselle säädettäisi kuu- den kuukauden enimmäisaika sekä laiminlyönnin korjaamiskehoitus. Täsmennyksen tarkoituksena on lisätä seuraamuksen oikeasuhteisuutta. Oikeasuhteisuuden noudat- taminen on tärkeää, mutta mikäli luvista pidättäytyminen ei vaikuta seuraavaan kau- teen, jää seuraamus täysin ilman todellista vaikutusta. Esityksen mukaan laiminlyön- nin tulisi seuraamuksen asettamiseksi olla vakava.

Esityksessä mainitaan esimerkkeinä kohtuuttoman pitkät työajat ja työtunnit, vapai- den ja lomien puuttuminen, palkan maksamatta jättäminen sekä huomattava alipalk- kaus. Haluamme tuoda esille maatalouden kausityössä toistuvan tilanteen, joka an- taa kymmenien ja jopa satojen työntekijöiden työehtoja polkevalle yritykselle huomaa- tavaa kilpailuetua työehtosopimuksen ehtoja noudattaviin. Törmäämme toistuvasti tilanteeseen, jossa kausityöntekijöiden palkka ei toteudu työehtosopimuksen urakka- tai takuupalkkasäännösten mukaisesti ja jossa kaikki työehtosopimuksen määrittä- mät lisät (mm. ylityölisät, pyhätyölisät, työajanlyhennyskorvaus, lomakorvaus) on systemaattisesti jätetty maksamatta eikä työehtosopimusmääräyksiä ole edes yritetty noudattaa. Mielestämme kyseessä on tarpeeksi vakava laiminlyönti seuraamuksen asettamiseksi.

Helsingissä 22.2.2021
Teollisuusliitto ry
Marko Rosqvist
Sektorijohtaja